

Ervaringen van vader Iebe en dochter Ingrid Monderman

Lessen voor beginners (6): domme vragen bestaan niet

In de voorgaande afleveringen hebben we geprobeerd beginnende imkers te ondersteunen door in te gaan op het werk in de loop van het seizoen. Het bijenseizoen begint nu af te lopen. De laatste maanden hebben het koude weer van het voorjaar gecompenseerd, denken we. Het weer werkt in de periode dat jonge koninginnen op bruidsvlucht gingen in ieder geval eindelijk mee.

In deze aflevering gaan we in op vragen die cursisten ons (bijenteeltleraar en praktijkbegeleider) stellen. Domme vragen bestaan niet hebben we steeds gesteld. Vaak betekent een vraag dat we zelf de theorie niet duidelijk genoeg hebben uitgelegd. Voor een ervaren imker kunnen vragen vanzelfsprekend wel amusant zijn, maar die weet misschien ook niet alle antwoorden...

Het is wel fijn dat je niet gestoken wordt, maar de bijen raken verstrikt in de vezels van de handschoenen. De bijen voelen zich daardoor klemgezet en gaan steken. Hierdoor sterven nodeloos bijen. Respect voor de bij vinden wij belangrijker dan respect voor de eigen handen. Een gladde handschoen van bijvoorbeeld leer biedt vrijwel dezelfde bescherming zonder dat bijen sneuvelen.

Hoe kun je een eitje in een cel zien?

Voor beginnende imkers is het onderscheiden van een eitje vaak een hele opgave. Een eitje staat of ligt op de bodem van een cel. Je moet je ogen dus focussen op die bodem. Dat vergt enige oefening. Overigens zijn ze bij lichte, pas uitgebouwde ramen ook voor ons soms moeilijk te zien. [Anderen hebben juist weer moeite met donkere raat. -red.] Helpt dat focussen op de celbodem niet, gebruik dan eerst een vergrootglas. In het uiterste geval kun je de zijwand van een celletje iets wegkrabben.

Waarom gooi je troep van de bodemplank niet tussen de struiken, het is toch natuurlijk afval?

In die resten zitten sporen van schimmels en waarschijnlijk ook andere voor de bijen schadelijke bacteriën. Op deze resten komen je eigen bijen en die van andere imkers af. Zo worden bijenziektes gemakkelijk verspreid.

Hoe komt het voedsel bij de larfjes, kruipen die er zelf naartoe?

Werksters brengen het voedsel naar de larfjes. De werksterlarfjes krijgen de eerste twee dagen voedersap dat de werksters zelf produceren. Daarna wordt dit voedersap vermengd met honing en stuifmeel.

Van wie is een zwerm die in een boom hangt?

Een zwerm is in principe van de imker die de zwerm schept. Hangt een zwerm in de buurt van de stand of stal van een imker dan is het echter wel zo netjes om de betreffende imker te waarschuwen. Eventueel kun je de zwerm dan wel scheppen als de imker niet direct bereikbaar is, maar geef hem wel terug.

Hoe draai ik een raampje zonder met mijn armen in de knoop te komen?

Als je de ene hand waarmee je een oortje vasthoudt naar voren brengt en dan naar boven naar je toe beweegt, kantel je het raampje verticaal zonder dat onrijpe honing en stuifmeel uit het raampje kunnen vallen.

Blijft een zwerm altijd in de buurt?

Een voorzwerm (met een oude, bevruchte koningin) gaat meestal eerst in de buurt van de stand aan een tak hangen. We zeggen echter niet voor niets 'meestal'. Een nazwerm (met een jonge, nog onbevruchte koningin) is avontuurlijker en zoekt het vaak verder weg (en hoger).

Hoe kun je zien of je te maken hebt met een voor- of een nazwerm?

Een voorzwerm is meestal groter dan een nazwerm, blijft in de buurt op ooghoogte aan een polsdikke tak

Ook ervaren imkers maken fouten

Het is natuurlijk altijd leuk om de bijzondere vragen te horen van de cursisten, maar af en toe kunnen wij er ook wat van, wat onwetendheid betreft. Eind juni waren mijn raszuivere Carnicamoeren binnengekomen. We hadden ze in een drieramer tijdelijk elders neergezet. Toen we ze terug naar de stal brachten, waren we van plan de volkjes meteen te bekijken en over te zetten in een zesramer. Fout natuurlijk. De bijen moeten zich eerst hebben georiënteerd. Gelukkig herinnerde een andere imker ons hieraan en hielp zo een grote, kostbare mislukking voorkomen.

foto Nynke Monderman

hangen en komt af tussen 12 en 2 uur 's middags. Dit is een definitie van Jan Piet Frens, onze bijenteeltleraar. Helaas kennen nog niet alle bijenvolken deze definitie, hoewel de essentie wel klopt. Een voorzwerm vormt vrijwel altijd een mooie puntvormige tros (zie de foto). Een nazwerm kan op elk tijdstip van de dag afkomen. Ze vliegt verder weg en kan op de meest onmogelijke plaatsen gaan hangen. Een nazwerm is vaak te herkennen aan een tros die uit meerdere met elkaar verbonden punten bestaat. Dit komt doordat er meerdere jonge koninginnen tegelijk de kast hebben verlaten.

“Balen dat de les niet doorgaat...”

Dit voorjaar werden twee praktijklessen geannuleerd. De reden: te koud weer. Bij een temperatuur van hooguit 11°C is het onverantwoord een bijenvolk te openen. De temperatuur in het volk is dan al ca. 35°C. Die warmte gaat, zelfs als je de ramen afdekt, vrijwel helemaal verloren waardoor veel broed dood gaat. Respect voor het bijenvolk is erg belangrijk. Vanaf het begin wordt dit cursisten voorgehouden.

Ik heb een honingkamer met kunst-raat op het volk gezet met een koninginnenrooster ertussen.

Waarom bouwen de bijen dit niet uit?
Plaats het rooster pas als de bijen een deel van de raten hebben uitgebouwd.

Waarom zit een moerdop de ene keer in het midden en de andere keer aan de zijkant?

Op het moment dat een volk te groot wordt bouwen de bijen spontaan een moercel (zwermcel) aan de rand van een raampje. Als een koningin echter door de imker of om andere reden uit een volk verdwijnt, zonder dat in de kast dergelijke met een eitje belegde zwermcellen aanwezig zijn, bouwt het volk een aantal cellen, waarin al een werksterlarfje zit van maximaal 1½ dag oud, om tot een koninginnencel (redcel). Dergelijke cellen komen uitsluitend voor in het broednest, dus midden op een raam. Zie ook de foto's bij onze bijdrage in het juninummer.

Kunnen een koningin en een dar ook steken?

Een koningin kan wel steken maar zal het vrijwel nooit doen. Een dar kan niet steken (heeft geen angel).

Als we kunstzwermen maken moeten de broedkamers steeds los van elkaar worden gecontroleerd.

Bij het doppen breken na 13 dagen hoefde dat niet. Waarom?

Bij het maken van een kunstzwerm volgens de (aangepaste) Aalster methode moet je eerst de koningin zoeken. Als je die nog niet hebt gevonden in de onderbak, zit ze waarschijnlijk in de bovenbak. Als je die bak dan eerst weer terugzet op de onderbak kan de koningin snel overlopen naar de onderbak. Dan vind je haar dus nooit. Als je doppen gaat breken, zoek je alleen naar koningin-

nencellen, niet naar de koningin. Dan kun je de bovenbak dus weer zo snel mogelijk terug-zetten nadat je de onderbak hebt gecontroleerd.

Wordt een koningin door haar eigen darren in de kast bevrucht?

Een jonge geslachtsrijpe koningin gaat op bruidsvlucht. Hierbij zoekt ze de plek op waar darren uit de wijde omgeving zich hebben verzameld (darrenverzamelplaats). Hier paart ze met een aantal (tot wel 20) darren. De koningin gaat bij goed weer wel op een paar dagen achtereen, dus enkele malen, op bruidsvlucht. Daarmee heeft ze voldoende sperma verzameld om haar hele leven, tot wel vier jaar, bevruchte eitjes te leggen. Op die manier voorkomt moeder natuur dat er inteelt optreedt in een bijenvolk.

foto Hilde Wolters-Stolk